

гулювання. Звісно, влада робить наразі усе можливе аби забезпечити захист прав та гарантій вимушених переселенців та усунути усі можливі для них труднощі, однак, дії та власне нормативна база з цих питань все ще є недосконалими та потребують детальнішого дослідження.

Список використаних джерел

1. Свящук А. Л. Проблеми прав біженців та виклики сучасності – навчальний посібник. Харків: Видавництво «ФОРМ» Голембовська О. О., оформлення. 2018. 321 с.
2. Малиновська, О. Міграційна політика в Україні: формування, зміст, відповідність сучасним вимогам. Аналітична записка. М. 2014. 18 с.
3. Войналович, І. А., Кримова, М. О., Щетініна, Л. В. Вимушені переселенці: зарубіжний досвід, стан та реалізація їх прав в Україні. 2014. 250-257 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Грушко М. В.

Рудецька Поліна Андріївна

*студентка 2-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАХИСТ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНИХ ВТОРГНЕНЬ РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ

Війна завжди асоціюється зі смертями та кровопролиттям. Безумовно, це так, але якщо розширити свій кругозір, то можна побачити, що це також руйнація, знищення та привласнення пам'яток мистецтва.

Протягом століть Росія під виглядом «країни-рятівниці» втручалася не лише в економіку країн які були в полі її інтересів, але інколи намагалася привласнити або стерти з «листя Землі» все, що ідентифікує націю як народ. За час проведення Росією вторгнень в різні країни було знищено навіть не десятки, а тисячі пам'яток культурної спадщини народу. Такі дії є порушенням норм міжнародного гуманітарного права, які класифікуються у Римському статуті Міжнародного кримінального суду [1].

Умисне знищення культурної спадщини є воєнним злочином – це так звана «культурна чистка», яка проводиться задля спотворення іс-

території цілої нації. Порушення норм Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 року набувають непоодиноких випадків стосовно країн, на території яких проводяться бойові дії[2]. Яскравим прикладом порушенням Конвенції є території Грузії, Сирії, Молдови, Чеченської республіки та України.

За час вторгнення Росії на територію Грузії зазнали знищення десятки культурних пам'яток. Серед них музеї, картинні галереї, дзвіниці та кладовища Х Століття. До теперішнього часу окупаційна влада порушує будь-які норми міжнародного та внутрішнього права. Так звані «визволителі» нищать все на своєму шляху, на місці Лихненської церкви Успіння Богородиці, яка є історичною спадщиною Грузії Х століття, наказано збудувати військовий полігон. Цей випадок є кричущим і є прямим порушенням Гаазької конвенції 1954 року. Стаття 5 Конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту зазначає: «Високі Договірні сторони, що повністю окупує або частково на території іншої Високої Договірної Сторони, повинні, по можливості, підтримувати зусилля компетентних національної влади окупованої території, щоб забезпечити охорону та збереження її культурних цінностей»[1]. Хоча другий Протокол до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року вказує на юрисдикцію та відповідальність, зокрема що кожна зі сторін повинна вживати заходів щодо встановлення відповідальності за вчинення кримінального злочину згідно з національним законодавством. При цьому Сторони дотримуються загальних принципів права й міжнародного права, зокрема норм, що поширюють індивідуальну кримінальну відповідальність на інших осіб, крім тих, які безпосередньо вчинили діяння[3], таке злодіяння досить складно довести в індивідуальному порядку. Тож можна дійти до висновку, що принцип *pacta sunt servanda* повинен дотримуватись у будь-якому випадку

Конфлікт в Сирії також негативно вплинув на культурну спадщину сирійського народу. Стародавнє місто Алеппо, яке внесено до всесвітньої спадщини в 1986 році, вже в 2013 році був внесений до Списку всесвітньої спадщини, яка перебуває під загрозою. За дослідженням ЮНЕСКО разом із Навчальним та науково-дослідним інститутом ООН, виявили близько 500 пошкоджених об'єктів- це 10 % міста, серед них: музеї, знаменита цитадель та інші історичні

пам'ятки [4]. До знищення культурної спадщини безумовно причетні всі сторони конфлікту, одна з них російська армія. Зокрема російська авіація, яка скидала авіа-бомби будь-де. Велика мечеть Алеппо є найстарішою мечеттю міста, яка, нажаль, є майже знищеною. В ході конфлікту було завдано серйозної шкоди, а потім внаслідок постійних бомбардувань та обстрілів виникла пожежа та був повністю знищений єдиний мінарет мечеті. Після такої трагічної ситуації для всієї світової культури, слід згадати перший в історії міжнародний договір про захист культурної спадщини Пакт Реріха в якому сказано: «Історичні пам'ятки, музеї ..., розглядатимуться як нейтральні та як такі користуватимуться повагою і захистом з боку воюючих сторін» [5].

На жаль, Україна також не стала винятком. Російська Федерація розпочала вторгнення та територію України ще в 2014 році, але ситуація на даний момент є новим етапом російсько-української війни. Тисячі пам'яток культури були пошкоджені, знищені, викрадені або залишаються під загрозою. За попередніми підрахунками від 1 квітня 2022 року було знищено 150 пам'яток культурної спадщини. Одним із багатостраждальних міст України на даний момент залишається Маріуполь -Маріупольський театр був візитівкою міста. Його історія розпочиналась із 1887 року, де було збудовано Концертний хол на базі якого згодом з'явився «Донецький академічний обласний драматичний театр». 16 березня 2022 року російські війська скинули бомбу внаслідок чого була повністю знищена пам'ятка мистецтва. Це цинічний випадок при якому Росія виступає державою-терористом. Відповідальністю за данні злочини слугуватиме реституція та субституція.

Росія – країна, яка не маючи власної історії намагається привласнити чужу історію видаючи її за свою. Так звані християни знищують навіть церкви не вагаючись та без почуття страху. Державна служба України з етно-політики та свободи совісті станом на 5 травня 2022 року налічує 106 пошкоджених або знищених релігійних споруд з них: церква Різдва Богородиці 1862 р., Георгіївську церкву 1873 року пошкоджений Храм Святого Миколая Чудотворця та інші. Це є прямим порушенням Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 року [2] де вказано під час збройного конфлікту забороняється використання цінностей. Якщо воно може призвести до зруйнування чи пошкодження.

«Ніколи знову» вислів, який став крилатим на багато років. Використовуючи один за одним аргумент про «денацифікація» Росія

прикриває свої злочини. Один з найбільший злочинів нацистів є «Бабин Яр», а тепер і Російської Федерації. «Бабин Яр» – це місце захоронень та масових вбивств. Питання геноциду всього населення є болючим і на сьогодні. Знищення «Бабиного Яру» є порушенням будь-якої моралі та права. У статуті Міжнародного трибуналу вказано, а саме ст.3: «Международный трибунал полномочен подвергать судебному преследованию лиц, нарушающих законы и обычаи войны ... исторических памятников и художественных и научных произведений»[6]

Перераховуючи все вище сказане, логічним є висновок, що зазіхання на культурну спадщину є непоодиноким випадком зі сторони Російської Федерації. Адже Росія, втручаючись, у політку країн, а також знищують культурні пам'ятки намагається домогтись знищення націй. Для запобігання даної ситуації потрібно змусити Російську Федерацію дотримуватись норм міжнародного права, які будуть стримувати її в рамках міжнародного законодавства.

Список використаних джерел

1. Римський статут міжнародного кримінального суду: Міжнародний документ від 01. 07. 2002 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588 (дата звернення 28.05.2022)
2. Протокол про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту: Міжнародний документ від 14. 05 1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_722#Text (дата звернення 28.05.2022)
4. Другий Протокол до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 р: Міжнародний документ від 26.03.1954 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-99#Text (дата звернення 28.05.2022)
5. Юнеско допоможе відновити Стародавнє місто Алеппо. *Українське право: вебсайт*. 2018. URL: https://ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/yunesko-dopomozhe-vidnovyty-starodavnye-misto-aleppo/?month=03&year=2021 (дата звернення: 25.05.2022).
6. Договір про захист художніх і наукових закладів та історичних пам'яток (Пакт Періха): Міжнародний документ від 16.12.1933 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_191#Tex (дата звернення 28.05.2022)
7. Устав Міжнародного трибунала: Міжнародний документ від 27 травня 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/995_711#TextTex (дата звернення 28.05.2022)

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Грушко М. В.